

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. Posamezne številke po 10 v.

RUDAR

Reklamacije so proste poštnine. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo je v Trbovljah (na Štajerskem).

•••• Glasilo sloven skih rudarjev. ••••

Rudarski shod v Idriji.

V nedeljo, dne 5. t. m. se je vršil v Idriji jeven rudarski shod v pivarni »Črnega orla«. Na shodu je v imenu krajevnega delavskega odbora rudarske zadruga poročal sodr. Tomaž Filipič. Iz poročila posnemamo sledeče:

Skupna seja krajevnega odbora s tukajšnjim rudniškim vodstvom se je vršila 2. grudnia l. l. Predmet se je bil: Posvetovanje o delavskih zadevah, izraženih na shodu dne 3. novembra t. l., obsegajočih 19 točk in sicer:

1. Preskrbovanje zraka v gorenji jami naj se tako preuredi, da po etažah in stranskih rovih ne bo primanjkovalo zraka. Na to točko je dalo vodstvo odgovor, da za potrebno zračenje jame je po rudarsko oblastvenih predpisih zadostno preskrbljeno. Obratni vodje so za varstvo delavcev osebno odgovorni.

2. Pomanjkanju lesa v jami naj se odpore, ker s tem se ovira napredek dela in varstvo delavcev. Ta pritožba — tak je bil odgovor — je neutemeljena, ker se ni navedel noben slučaj.

3. Železnice po vseh jamah se nahajajo v slabem stanju, posebno pa se zahteva, da se proga na X. polju regulira. Odgovor: Jamske železnice so, v kolikor dopuščajo razmere, v dobrem stanju. Na X. polju pa se je regulacija že pričela in se bode tudi polagoma nadaljevala.

4. V umivalnico pri Jožefovem jašku naj se še postavi 12 umivalnic, ker sedanje število ne zadošča. Odgovor: Novo delavsko kopališče pri Jožefovem jašku je popolnoma primerno urejeno. Naprava novih umivalnic ni potrebna, ker je, kakor skušnja uči, zadostno število pršnih kopelji na razpolago. Iz higijeničnih ozirov naj se delavci navadijo rabiti pršne kopeli namesto, da si v umivalnici umijejo le obraz in roke.

5. Za spuščanje lesa v etaže naj se določijo posebni prostori in vrvi, da ne bodo delavci v nevarnosti pri ročnem padanju lesa navzdol ali navzgor. Odgovor: Za spuščanje lesa v jamo bodo v bodoče globine po potrebi proste, koder se bode les potom vrvi spuščal ali vzdigoval. Delavec se bode moral za vrv prijaviti.

6. Dvojna vožnja naj se za kopače v jami iz zdravstvenih in varnostnih ozirov odpravi. Odgovor: Odvažanje blaga od kraja prve in druge etaže do glavne vsipalne globine je za obrat potrebna ter ne nasprotuje zdravstvenim ali varnostnim predpisom. Nadomestitev moštva za prevažanje blaga izven kopačev bi vožne stroške znatno pomnožila.

7. Obratni uradniki naj se pri oddaji akorda drže § 10 od 9 službenega reda, da bodo akorde določali v navzočnosti in sporazumno z delavci. Odgovor: Določitev akorda se navadno drži v navzočnosti najmanj enega delavca skupine. Če pa ni noben delavec sku-

pine navzoč pri določitvi akorda, tedaj se akord dotični skupini pri prihodnjem berilu naznani in skupina ali posamezni delavec lahko sporoči morebitne ugovore ali želje obratnemu vodji v pisarni.

8. Umivalnice, posebno one pri Duraghijevem jašku, naj se bolj snažijo kot doslej in sicer iz zdravstvenih ozirov. Odgovor: Tozadevni nedostaki naj se od slučaja do slučaja obratnemu vodji poročajo. Sicer se je pa kopališčni strežnik pritožil, da obiskovalci, posebno otroci dostikrat namenoma kopališče na kazniv način onesnažijo, vsled česar se je strežniku ukazalo, take slučaje naznaniti, da se nered odpravi.

9. Cenik za strelivo naj se razobesi po vseh čakalnicah, da bodo delavci že naprej vedeli za ceno dinamita itd. Odgovor: Razpredelnice za cene streliva so se že nabile po vseh čakalnicah.

10. V žgalnici naj se pri peči št. 5 moštvo pomnoži iz prenapornosti in varnostnih ozirov. Odgovor: Žgalniški predstojnik svetnik Bogoljub Slavik je pojasnil, da je pri peči št. 5 efektivni delovni čas le 3 ure v osemurni dnini.

Zahteve, izražene v točkah 11. do 14. se odstopijo obratnemu vodji Bogomilu Slaviku v rešitev v uradu žgalnice.

15. Štirinajst-dnevno izplačevanje plač naj se vrši v gradu kot doslej, če se delavcem prizna letna odškodnina za zamudo časa po 4 K. — Plačilne tablice naj se obenem v gradu delijo. Odgovor: Glede te točke se predloži od strani rudniškega ravnateljstva c. kr. ministrstvu za javna dela.

16. Za brezposelne šoli odrasle mladeniče naj se čimprej ustanovi obrtna delavnica v Idriji, da se s tem odpomore vedno bolj naraščajoči brezposelnosti. Odgovor: Skrb za šoli odrasle mladeniče ne spada v delokrog rudniškega ravnateljstva.

17. Ometovska dnina v žgalnici naj znaša za vse enako 5 K. Odgovor: Ometovska dela v žgalnici se plačujejo po razmerju temeljne plače, zato mladi neizkušeni delavci niso starejšim enako plačani.

18. Pri Jožefovem jašku naj se že večkrat obljubljeni pitna voda v jamo napelje. Odgovor: Napeljava pitne vode v Jožefovem jašku se je morala vsled nujnejših del odgoditi. Vodilne cevi so že naročene in bode vodovod najbrže do prihodnjega meseca končan.

19. Za člane bratovske skladnice in njih svojce, ki se zaradi operacij prevažajo v deželno bolnico v Ljubljano, naj se določi primeren avtomobilni voz, kar bo olajšalo trpljenje poškodovancem, ki so operacije nujno potrebni. Odgovor: Za prevažanje bolnikov v deželno bolnišnico v Ljubljano se sme uporabljati obstoječi v ta namen primerno urejeni sanitetni voz ali pa se lahko uporabljajo, kot se splošno godi, osebni avtomobili, ki vozijo vsak dan k vsakemu vlaku. Predstojnik rud-

niškega ravnateljstva pa bo stopil z rudniškimi zdravniki še v dogovor, da izve, na kak način in v kakem obsegu bi se doseglo prikladnejše in hitrejše prevažanje.

O točkah 11 do 15 poročla sodrug Alojzij Uršič kot udeleženec razprave pri svetniku Slaviku in sicer:

1. Delavci naj se od enega k drugemu delu pravilno delijo. Odgovor: Pravilna delitev delavcev je nemogoča, ker delavci sami prosijo, da smejo ostati po več mesecev pri enem delu.

12. Plačuje naj se enako delo z enako plačo, neglede na kategorije. Odgovor: Skušalo se bode to urediti, v kolikor ni v nasprotju s pravilnikom delavcev.

13. Nova umivalnica pri žgalnici naj se čimprej odpre. Odgovor: Temu se bo po možnosti ko bodo vsa dela končana ugodilo.

14. Rudarjem naj se delijo trda, ne gnila drva, taka drva, kot se zadnje čase delijo, naj se pri obratih požgo. Odgovor: Naprosilo se bo godzno oskrbništvu, da dry ne bo puščalo več v gozdu ležati, da bi gnila.

Končno poročla še sodrug T. Filipič, da bodo rudniške in bratovske skladnice ter plačilni dnevi redno vsak mesec in sicer:

Plačilne periode za leto 1913.

Od 22. decembra do 4. januarja, 5. januarja do 18. januarja, 19. januarja do 1. februarja, 2. februarja do 15. februarja, 16. februarja do 1. marca, 2. marca do 15. marca, 16. marca do 29. marca, 30. marca do 12. aprila, 13. aprila do 26. aprila, 27. aprila do 10. maja, 11. maja do 24. maja, 25. maja do 7. junija, 8. junija do 21. junija, 22. junija do 5. julija, 6. julija do 19. julija, 20. julija do 2. avgusta, 3. avgusta do 16. avgusta, 17. avgusta do 30. avgusta, 31. avgusta do 13. septembra, 14. septembra do 27. septembra, 28. septembra do 11. oktobra, 12. oktobra do 25. oktobra, 26. oktobra do 8. novembra, 9. novembra do 22. novembra, 23. novembra do 6. decembra, 7. decembra do 20. decembra.

Rudniške seje: 29. januarja, 26. februarja, 26. marca, 23. aprila, 21. maja, 18. junija, 16. julija, 13. avgusta, 10. septembra, 8. oktobra, 5. novembra, 3. decembra in 31. decembra.

Seje bratovske skladnice: 16. januarja, 13. februarja, 13. marca, 17. aprila, 15. maja, 12. junija, 17. julija, 14. avgusta, 17. septembra, 16. oktobra, 13. novembra in 11. decembra.

Tak odgovor rudniškega ravnateljstva je shod močno ogorčil. Protestirali so zborovalci glasno, posebno pa proti izjavam g. svetnika Slavika. Sodruga Straus je koncem shoda povdarjal pomen in potrebo organizacije med delavci. Brez organizacije ni pričakovati boljših odgovorov. Geslo delavstva mora biti ne le čuvati, kar si je v bojih od leta 1900. naprej pridobilo, ampak, pridobiti, kar zahtevajo sedanji časi za delavca. Končno se je sprejel

LISTEK.

KAREL RENNER:

Poljedelec.

(Dalje.)

Za te najemnike je prevzela socialno-demokratska stranka pravdo proti Schwarzenbergu na lastne stroške in sicer z uspehom. Vložila je tudi v parlamentu predlog, naj se najemnina odpravi potom zakona. (Predlog Tuppya januarja 1910).

Ta predlog pozivlja dalje vlado, naj v obrambo kočarjev in malih kmetov predloži deželni zborom načrt zakona o izpremembi občinskega statuta glede uživanja občinske lastnine in sicer tak načrt, po katerem naj se stekajo dohodki iz občinske lastnine izključno v občinsko blagajno. Razer tega na bi določil ta načrt, da naj ostanejo pašniki in travniki, ki imajo občinski značaj, za splošno uporabo in da naj bi se sadovi, katere prinaša občinska lastnina, mogli prodati ali oddati v najem samo potom javne dražbe.

Pri načrtih tihočih se zložitve in melioracij naj se vse pravice kajzarjev in malih kme-

tov varujejo oziroma odškodujejo. Če se pri tem uporablja občinsko lastnino naj se odškodnina ne da rustikalistom, marveč občinski blagajni. Tudi naj se dosedanje pravice rustikalistov do uživanja ne prenese na druge občinske lastnine.

Za izvedbo zakona o pospeševanju živinoreje in nje izkoriščanju, naj se izda odredba v zmislu, da naj se podeli subvencije in podpore tudi zvezam malih kmetov in kajzarjev, ki se po svojih pravilih bavijo s pospešitvo živinoreje in živinskemu zavarovanju.

To so torej predlogi, s katerimi hočemo malega kmeta baje pogubiti! Ali razumete sedaj vzrok, iz katerega rajširjajo agrarci o nas take laži?

Besni so, ker hočemo gospodstvo velikih na deželi omejiti in prej ko mogoče zrušiti.

Veliki posestniki bi pač najrajše zopet s palico in z bičem vladali delavnemu kmečkemu ljudstvu. Veliki kmetje, ki se šopirijo v prvem volilnem razredu, hočejo gospodovati kot občinski mogotci nad malim kmetom in kajzarjem. Saj agrarski zaupniki so po večini mlinarji, gostilničarji in trgovci, posestniki so voditelji, knezi in grofi pa protektorji!

Delavci na deželi in kmetje! Odprite oči in spoznajte vendar, kdo zastopa v resnici vaše interese! Ne morejo in nečejo vam pomagati

vladne stranke, ki vam podražujejo kruh, sol in pijačo, spravljajo vaše sinove v vojašnice in za vas same nimajo drugega pribežališča v nesreči in starosti kot ubožnico. — Le enega resničnega prijatelja imate kmetje. Vaš prijatelj je delavstvo, ki že desetletja vodi boj proti vsakemu tlačanju in izkoriščanju, ki je tudi vaše interese v državnem zboru zastopalo in branilo. (Dalje.)

Zastavljeni značaj

(Svatopluk Čech.)

Naši pisatelji trpe na enaki napaki — vsi zapravljajo preveč denarja — seveda le na papirju. Le stopimo za enakom po njegovi deset pol dolgi poti: kaj vidimo? Navadno je brez službe, ne zavzema nobenih dohodkov, bogate stopnje, pa kljub temu stanju po najboljših hotelih, uživa najdražje jedi, puši izključno le dehteče liavanke, ima za stare prosjake vedno cekin pri roki, za napitnino stresa vselej le cekine, za ježo v temno noč mu je na razpolago vsak trenotek isker, osedlan vraneč, koplje se v morskimi kopališčih, potuje po Italiji, in ko je tako zapravlivo preživel devet pol, razpolaga še vedno z zadostnimi svotami, da se iz obupa na nezvestobo svoje ljubimke

predlog, naj se žito delavcem deli v smislu zadnjega odloka ministrstva javnih del. Nato se je shod razšel.

Zavarovanje zoper brezposelnost na Angleškem.

Obligatorično zavarovanje zoper brezposelnost ni uvedeno še v nobeni državi. Angleška stopa torej s tem zakonom na povsem novo, nepreizkušeno polje. V švicarskem kantonu St. Gallen so pač že napravili poizkus z zavarovanjem za brezposelne, a se je ponesrečil. V zadnjem času so nekatera mesta na Nemškem sprejela tudi zakone za zavarovanje v času brezposelnosti, a to zavarovanje seveda ni obligatorično, temveč je urejeno po takozvanem gentskem sistemu, ki obstoja v tem, da dobivajo delavske organizacije, ki podpirajo brezposelne, od občin prispevke.

Angleška vlada si je v svesti, da stopa s tem zakonom na negotova, še nepreizkušena tla, zato je tudi v zbornici svaril zakladni kancelar Lloyd George delavstvo, naj ne precejnjuje novega zakona. Treba je še počakati, je dejal, kako se bodo obnesle nove odredbe. (Na Avstrijskem bi najbrže kak minister ne rekel kaj sličnega, ker pri nas mora veljati vse za »popolno«, zlasti če je namenjeno delavstvu, kar pride iz vladnih rok.) Doslej še negotove temelje bomo izpopolnili šele z izkušnjami.

Edini statistični material, ki je bil na razpolago, so prispevale nekatere strokovne organizacije. Ker je pa seveda le del delavstva organiziran, zato so bili sklepi na podlagi podanega materiala, ki naj bi veljali za zavarovanje vsega delavstva, zaposlenega po tako različnih strokah, zelo otežkočeni. Za zavarovanje je prihajalo v pošte 2,421.000 delavcev.

Od leta 1891. do 1910. je bilo osem procentov vsega delavstva brezposelnega. Na vsakega zavarovanca je prišlo na leto 26,8 brezposelnih dni. Delavci, zaposleni v stavbenih strokah, so povprečno dvakrat več dni brezposelni, kakor n. pr. delavci, ki izdelujejo stroje.

Zavarovanje zoper brezposelnost ni uvedeno za vse delavstvo, temveč le v onih obratih, v katerih brezposelnost posebno pogosto nastopa. Te stroke so: stavbene, izdelovanje strojev, ladij in voz, izdelovanje orožja, topilnice, žage in obdelovanje lesa s stroji. Vsak v teh obratih zaposlen delavec ima po zakonu pravico do zavarovalnine v dnevih brezposelnosti, in sicer, če je bil prvič najmanj 26 koledarskih tednov nepretrgoma zaposlen v enem od onih obratov, drugič, če dokaže, da je bil od časa, ko je zaprosil podporo, brez dela in tretjič, da ne more nikjer dobiti posla. Ako zavarovanec zaradi tega ne dobi dela, ker nima dovolj izobrazbe in potrebne spretnosti, tedaj se lahko izvežba v primernem tehničnem kurzu na stroške zavarovalnice. Ako odkloni delavec to ponudbo, ali če je po mnenju voditelja kurza nezmožen, da izpopolni svoje znanje, tedaj se je treba ozirati na to dejstvo pri odločitvi, katero delo je za dotičnega delavca pravzaprav primerno v smislu zakona.

Proti zakonu se ni pregrešil, če je odklonil brezposelni tako delo, ki mu je bilo na ponud-

bo zaradi stavke ali izpora, ali če bi moral dobivati manjšo mezdo na novem mestu, kakor je je bil doslej vajen, ali če je delo v drugem okraju, kjer so nižje mezde, kakor so drugod običajne, ali če vladajo sploh slabše delovne razmere.

Brezposelni dobiva tedensko podporo po 7 šilingov (8 K 40 v) in sicer po preteku prvega tedna brezposelnosti. Podpora dobiva 15 tednov (maksimum) v dobi 12 mesecev. Trgovinsko ministrstvo pa lahko zviša ali zniža prispevke in podporno dobo za vse ali le za nekatere zavarovane stroke.

V času stavk in izporov se podpore ne izplačujejo. Ako kdo izgubi svoje mesto zaradi slabega vedenja, ali če izstopi prostovoljno brez tehtnega vzroka, tedaj šest tednov nima pravice do podpore. Isto velja za one brezposelne, ki so v zaporu in so bili zaradi tega odpušteni. Brezposelni, ki uživajo ubožno oskrbo ali ki so v inozemstvu, ne dobe nobene podpore.

K zavarovalnim stroškom bodo prispevali delavci zavarovalnih obratov, podjetniki in država. Delavci in podjetniki bodo prispevali po 25 v in sicer, če so delavci delali ves teden ali pa le del tedna. K tem 50 v prispeva še država 17 vin. Prispevki za delavce pod 18. letom znašajo le dve petini polnega prispevka. Podjetniki, pri katerih delajo delavci trajno, to je najmanj 45 tednov na leto, dobe povrnjeno eno tretjino svojega vplačila. S to dolžbo hoče vlada uplivati na podjetnike, da ne menjavajo delavcev. Podjetnik prevzame tudi poročstvo za vplačevanje vseh prispevkov. Delavcem se odtegne delež pri mezdi.

Vso upravo zavarovanja zoper brezposelnost oskrbuje država. O sporih med zavarovanci in uradom odločuje razsodišče, ki ima enako število delodajalcev in delavcev za člane. Predsednika imenuje trgovinski minister.

Zakon določa dalje subvencije onim organizacijam, ki že podpirajo svoje brezposelne člane. (To je posneto po gentskem sistemu.) Te organizacije bodo dobivale iz fonda zavarovalnice približno ono vsoto, ki bi jo zavarovalnica plačala, če bi bili ti delavci tudi pri obligatoričnem zavarovanju. Vendar ne smejo presegati te podpore dve tretjini zneska, ki ga plačujejo organizacije.

Da se bo delavcem zavarovanje tembolj prikupilo, je zavarovalnino združena tudi hranilnica. Vsak delavec, ki dokaže, da je vplačeval najmanj 500 tednov, lahko zahteva po izpolnjenem 60. letu povrnitev vsote, ki je nad višino prejete podpore in dva in pol procentne obresti.

Izkušnja bo pokazala, če je zavarovanje zasnovano na dobri podlagi. Vsekakor pa je Angleška pokazala mnogo socialnopolitičnega umevanja in je prehitela s tem zakonom vse države. Ako se zakon obnese v omenjenih strokah, tedaj ga bo angleška vlada razširila na vse stroke.

Mezda in cena blaga.

Vsem tožbam o druginji stavljajo kapitalisti in agrarci vedno trditev nasproti, da so delavci sami zakrivali druginjo. Pravijo: Povišanje mezd in skrajšanje delavnega časa sta povišala proizvodne stroške blaga; radi tega

so podjetniki prisiljeni, za svoje blago zahtevati višje cene. Ne kapitalisti in veleposestniki izkoriščajo ljudstvo; delavci sami so pravi izkoriščevalci. Njih nezmerne zahteve so vzrok druginje.

Res je, da so naše strokovne organizacije delavcem mnogih strok pridobile višjo mezdo in krajši delavni čas. Ampak proizvodni stroški blaga niso nikakor narasli v isti meri kakor mezde delavcev. Treba je globokojega preiskovanja razmerja med višino delavskih mezd in veličino proizvodnih stroškov.

Najprvo se mora omeniti znano dejstvo, da raste s povišanjem delavskih mezd in s skrajšanjem delavnega časa delavna sposobnost delavcev. Ko se je na primer v optični delavnici Zeissa v Jeni znižal delavni čas od devet na osem ur, je delavna sposobnost delavcev takoj poskočila v urah za 16,5 odstotkov. 30 delavcev proizvaja sedaj v osmih urah toliko, kolikor je proizvodilo 31 delavcev v devetih urah. V tovarnah žveplene kisline belgiške »Société des Produits Chimiques« se je prošlo l. 1892. od delavnika dvanajstih ur na osemurni delavnik. Nekaj mesecev pozneje so delavci v osemurni šihiti in z istimi pečmi in z isto surovino izdelali ravno toliko svetlice nego prej v dvanajsturni šihiti. V strojarnici Mather in Platt v Salfordu pri Manchesterju, v kateri je 12 tisoč delavcev zaposlenih, se je skrajšal l. 1893. tedenski delavni čas od 52 na 48 ur. Pridelava se je vzlic temu za nekaj povišala. V državnih delavnicah v Angliji dela od leta 1894. sem več kot 18 tisoč delavcev, ki so prej delali 53 in $\frac{3}{4}$ ur na teden, samo 48 ur; uradno poročilo angleškega vojnega ministra o učinku skrajšanja delavnega časa pravi: da se niso povišali proizvodni stroški, da se pa tudi ni zmanjšal pridelek. Obrtni nadzornik za Spodnjo-Alzacijo poroča, da se je, ko se je znižal delavnik od dvanajst na ednajst ur, povečal pridelek za tkalni stroj in delavnih po kakovosti rabljene preje za 6,8 do 19 odstotkov. Čim bolje se delavca hrani, čim več časa mu ostane za počitek, čim zdravjeji je na telesu in umu, tem večja je njegova delavna sposobnost pri delu. To dejstvo je bilo znano že Adamu Smithu. Od časa, ko je izšla slovita knjižica Brentana: »O razmerju delavnega časa in mezde k pridelku«, je tudi v nemških deželah vsem izobražencem znano. V kateri meri se poveča pridelek delavca potom zboljšanja njegovih razmer, je seveda odvisno od tehnične lastnosti načina dela. Tako vsebuje na primer način dela v tkalnici veliko več odmorov med delom nego v predilnici. Da izhaja dobro plačan, zdrav delavec s krajšimi odmori bolje nego slabo rejen in izdejan suženj, je tedaj veliko važneje za tkalstvo nego za prejstvo. Skrajšanje delavnega časa v tkalstvu zato sploh ni uplivalo na množino proizvedenega blaga, dočim je v prejstvu s prva nastopil majhen primanjkljaj v proizvodnji, katerega se je še le polagoma premagalo. Poleg tehnike načina dela veljajo mnogo splošna izobrazba delavcev, način plačila in obratna organizacija. Vohče se lahko reče, da je delavna sposobnost tem večja, čim večja je mezda in čim krajši je delavni čas. Že radi tega je napačno, misliti, da so se s povišanjem delavskih mezd povečali proizvodni stroški blaga.

Rudarji!

Posameznik je brez moči; v svojih organizacijah združeni delavci so pa moč, ki je ne premaga ves svet! Čast in ponos gre delavcem, ki spoštujejo svojo organizacijo in so nje člani.

vrže v burni vrtinec razveseljevanja da utopi v potokih šampanjca svoje žalostne spomine in se izživja ter izdivja v omotnici razkošnih gostij...

Naši prijatelji, kakor pravim, ne poznajo veljave denarja.

Manjše zneske načelno zametujejo. Če navajajo svote, so vedno milijoni, dvajset do trideset letnih dohodkov — manjše številke se jim ne zdijo vredne, da bi se o njih govorilo. Ali je kdo od vas že kdaj bral, da je imel Artur na primer 90 kron mesečnih dohodkov?

S tem je pa v zvezi še neka druga napaka. Pri opisih oseb vedno izpuščajo bistven znak.

Na dolgo in široko opisujejo postavu, lase, nos, obleko in značaj — samo ene, jako važne stvari se pa nalašč izogibljujejo. Privoščijo nam upogled v skrivnosti oblačilnice svojega junaka, v tajno delavnico njegovih misli, v najtemnejše kotičke njegove duše, skratka v vse, le na njegov denarni mošnjček. In baš to bi morali storiti najpreje. Tako bi čitatelj najpreje spoznal s kom ima čast, in oris značaja bi na mah bil postavljen v najsvetlejšo luč.

Jaz hočem napraviti prvi skromni poskus v tej smeri. Evo denarnico, mojega junaka, gospoda Alfreda N.!

Prosim, pogledjte noter — tu vidite par predelčkov in v njih — nič; tu poseben pre-

delek... navzgor, jo stresemo .. kaj pade iz nje? Nič...

Druge osebnosti zdaj hitro odpravim. Deloma sledijo že iz brezvsebinskega uvoda. Vitka, pravilno vzraščena postava... upadlo, sanjavo obličje... na ustnih grenkobnih nasmeh in v glavi svet pretresujoči nazori. Na nogah par ponošenih škarpov, na sebi dvomljive hlače in tri četrtine nekega suknjiča, v roki dva vatla dolgo pipo, ki se iz nje vije zadnji vzdih v podobi sinjega tobakovega oblačka. Dim se dviga in vije, domišljija vpleta vanj svojo zadnjo podobo, ta pobleđi, ugasne in se razblini z oblačkom... In pipa in fantazija ugasneta.

In katera podoba se je razblinila z dimom? Podoba krasne brezčutne deklice...

Pusto je zdaj v glavi, kakor v sobi. V prazne kote se je naselil mrak; iz omare za obleko zeva brezupna praznota; postelj sanja lepe sanje o blazinah; na polici manjkajo knjige — in pomankanje reži iz vseh kotev: »Hi, hi! Svet te je zapustil, ljubica te je osramotila, jaz te pa ne ostavim, ljubi moj dečko!«

Ugasla pipa zdrkne iz roke, z usten izgine grenkobni nasmeh, trepalnice se skrčijo in proč je zlati sen.

Nekdo je nalahno potrkal na vrata. Alfred je skočil pokonci. Ali naj odpre? Nedvomno se je kdo zmotil; njegovih znancev gotovo ni

nihče, kajti te vedo, da on ne more ničesar posoditi. Toda v božjem imenu. Previdno je odprl vrata, s primernim ozikom na svoje dvomljive hlače in tri četrtinke suknjiča.

V sobo je smuknil možic, čigar zanemarljena zunanost se je izvrstno podajala k besedam, s katerimi se je upeljal: »Stare obleke, staro perilo... gospodek! Aron plača dobro, briljantno!«

Na Alfredovih ustnih se je pojavil prejšnji grenkobni nasmeh. »Nimam ničesar!« je odslovil žida kratko.

Ampak ta se ni dal tako hitro odpraviti. Tiščal je vztrajno v izbo in nosljal:

»No, morda se le kaj najde. Stari čevlji, stare knjige... Aron kupi vse, prav vse!«

»Prepričaj se torej sam!« ga je zavrnil Alfred bridko. »Tu omara za obleko, to polica za knjige, tu...«

»Bog zna, nič, čisto nič!« se je čudil žid. »Kakor izpihano. Škoda, mladenič! Škoda. Aron dobro plača.« Pri teh besedah je potegnil iz umazanega kaftana usnjato denarnico in jo stresel.

Tedaj se je začul čisti jasni cvenk, mamljivi glas kovine zapeljivejši od pesni morske deklice.

Rudarji v Trbovljah, pozor!

Dne 26. januarja 1913 bo ravno osem let, ko je ponesrečilo v rudniku šest naših tovarišev.

Lepo navado so imeli rudarji v Trbovljah, da so v spomin svojih padlih tovarišev domalega vsako leto priredili ob obletnici na pokopališče izprevod, da spomin svojih nesrečnih tovarišev počaste.

Tudi letos bomo napravili tako, v to svrhu se bomo v nedeljo dne 26. januarja 1913 ob pol 3. uri popoldne zbrali na dvorišču „Delavskega doma“, odkoder odkorakamo točno ob 3. uri z godbo na čelu na pokopališče, kjer bo ob gomili nesrečnih žrtev rudarski pevski zbor „Vzajemnost“ zapel tri žalostinke in godba zaigrala dva žalna zbora, ter bo primeren nagovor.

Vabimo vse rudarsko delavstvo z ženami vred, da se osme obletnice v polnem številu udeleži ter da se v to svrhu v nedeljo dne 26. januarja do 3. ure popoldne zbere na dvorišču „Delavskega doma“.

Pridite torej vsi, da bo izprevod dostojen in impozanten.

Tokan s. r.

Dopisi.

Trbovlje. Rudarski pevski zbor »Vzajemnost« priredi v nedeljo dne 26. januarja v gostilni pri »Špancu« v Trbovljah predpusno veselico, na koje vsporedu bo dramatična igra »Mutast muzikant«, burka v enem dejanju, peetje, godba, ples itd. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za sedeže: prvi dve vrsti stolov 1 krono, drugi dve vrsti stolov 80 vin., ostali sedeži po 60 vin., stojišča 40 vin. Za došlece, ki pridejo po izčrpanem vsporedu velja istotako vstopnina 40 vin. K mnogoštevilnemu obisku najljudneje vabi odbor.

Velenje. V soboto dne 18. januarja 1913 se je vršil v Pesjem v gostilni ge. M. Vrabič ob 4. popoldne javen rudarski shod, ki se je pečal z bolniškimi podporami pri združenih Spodnještajerski bratovski skladnici. Dnevne bolniške podpore so pri bolniški blagajni te bratovske skladnice jako malenkostne, tako da izdalec ne odgovarjajo resničnim potrebam delavstva pa tudi že zdavnaj ne resničnim zaslužkom. Zato se je sklenilo vložiti na okrajno glavarstvo v Slov. Gradcu vlogo, v kateri se glavarstvo naproša, naj v kraju navadne dnevne mezde revidira in sedanjemu času primerno določi. Potemtakem se bo tudi dnevna bolniška podpora posameznim kategorijam delavstva pri velenjskem rudniku primerno povišala. Izvedba tega načrta je tem lažja, ker imenovana bolniška blagajna razpolaga s primernim rezervnim fondom, ki polagoma narašča. Prispevkov torej navzlic povišanju bolniške podpore, za bolniško blagajno ne bi bilo treba povišavati. Dotično vlogo, ki dokazuje, da zaupniki pridno delajo v korist delavcev, so podpisali delavski zauknipi in bo v tej zadevi tudi rudarsko tajništvo interveniralo na merodajnih mestih. Poročala sta na shodu sodruga Tokan iz Trbovelj

Alfred je vztrepetal ob tem žvenku; njegove oči so se poželjivo zabodle v umazano možnjo.

Preko obraza židovega je šinilo kakor blisk zadoščenje in prezirljivost. Božajoč z roko kyišku molečo možnjo, je klepetal dalje: »Aron dobro plača, mladi mož! Aron kupi vse, vse!« »Saj vendar vidiš da nič nimam!« je zakričal Alfred jezno.

»Ej, gospod, saj ni treba, da takoj vzrastete! Gospod ima pač nekaj, za kar bi Aron dal mnogo cekinov...«

»Ne norčuj se, čifut! Sicer sfrčiš po stopnjicah naravnost v Abrahamovo naročje!«

»Aron zna, kaj govori,« ga je miril žid z zoprno ponižnostjo. »Gospod poseduje redko dragocenost, za katero bi Aron plačal, karkoli bi gospod zahteval.«

Pri teh besedah je segel s prsti v možnjo. Alfred mu je sledil z žarečim pogledom, govoreč:

»Dobro, govori, kaj imam, za kar ne vem? Kaj naj ti prodam?«

Žid stopi korak bliže, se sklani k njemu in mu zašepeče na uho: »Značaj!«

Alfred se je ozrl vajp s široko izbuljenimi očmi: »Značaj? Ali noriš?«

Žid se je odmaknil se zravnil in govoril ponosno: »Gospod se čudi. Ampak Aron ku-

in Zalesnik. Veselo znamenje je tudi, da število članov podružnice Unije rudarjev avstrijskih stalno rase, kar nam daje jamstvo za vsestranski in zdrav napredek. Govor sodruga Tokana, v katerem je z markantimi besedami orisal položaj in razmere, v katerih rudarji žive spodbujal k potrebnemu delu za organizacijo, je vsem navzočim prav ugajal. V kratkem bo podružnični občni zbor, na katerem bodo morali rudarji vse potrebno ukreniti, da izvedejo sklepe zadnjega Unijskega zbora, v prvi vrsti oni del, ki se tiče agitacije med rudarji in pobiranja prispevkov pri članih po hišah. Treba bo dobiti nekaj sodrugov, ki bodo to delo, ki je neizogibno, izvrševali. Ako se lotimo z vso vneto tega dela, bomo dosegli, da se članstvo ne bo samo podvojilo marveč potrojilo. Pri nas v Velenjem priznavajo skoraj že vsi rudarji korist in potrebo organizacije, treba je samo izvesti in potem redno izvrševati potrebno delo, ki nam utegne jamčiti za uspeh na celi črti. Sodrugi naj torej izvrše vse potrebne priprave prvič za občni zbor in drugič za izvedbo agitacijskega in organizacijskega dela.

Trbovlje. V soboto dne 18. t. m. zvečer so priredili neki »Werkmeisteri« v Pravidčevi gostilni neko veselico, ki pa je očitno bila namenjena le za »boljši« ljudi. Končno nas stvar nič ne briga. Značilno je le, da še vedno nekaj delavcev ne more razumeti, da jih gospoda ob svojih veselicah ne mara v svoji sredini. Ob pol 8. se je namreč napotilo več rudarjev s svojimi ženami na veselico, menda niso vedeli, da je tamkaj zbrana »smetana«. Veliko pa je bilo njihovo razočaranje, ko so jim kratkomalo pokazali vrata. To je bil pač migljaj s kolom, s katerim so delavcem pač jasno povedali, da smatrajo gospodje delavce za garjeve ovce, ki na noben način niso vredni, da bi se zabavali v njihovi družbi. Za naše delavce je ta gododek jako dober nauk iz katerega lahko povzamejo, da delavčev denar ne velja vselej toliko kakor denar kake gospode in če si ga je časih prav izposodil. Tovariši, zahajajte na delavske veselice, kjer vam ne bo nihče kazal vrat in ne hodite tja, kjer nimate ničesar iskati. Svoji k svojim!

Trbovlje. Intercasantna dogodbica, o kateri se sedaj po Trbovljah mnogo govori, je tako zanimiva, da si ne moremo kaj, da ne bi je tudi našim čitateljem sporočili. O celi zadevi govore bolj skrivoma, zato je tem bolj mična stvar je sledeča! Pisar v rudniški pisarni na Tereziji Arhar je, kakor vse okoliščine kažejo, strasten nimrod, njegova lovska kri mu dne 16. t. m. ni dala toliko časa miru, dokler ni vzel med opoldanskim odmorom puško na ramo, pa hajd na lov. Kakor pravijo, bilo je njegovo lovsko navdušenje precej nedolžno, zakaj hotel je v lovskem rajonu, ki ga ima v najemu neka lovska družba, koje član je menda tudi gospod Arhar, ustreliti kako srako, torej ravno toliko, da bi doprinesel malo žrtve sv. Hubertu. Med starim ljudmi vlada vraža, da pomeni smolo, ako človeku zajec križa pot, tukaj sicer ni bilo tako, vendar pa, ker se je pojavil zajec, dasi menda ni križal pot g. Arharju, je bilo vendar to zanj in za zajca usodepolno. G. Arhar v svojem lovskem veselju menda ni opazil, da je prekoračil meje lovskega rajona svoje družbe, ter da je prestopil posvečeni rudniški lovski rajon, ki je s puško na rami dostopen le nekaterim izvoljencem, ki so bili tako srečni, da je zažarelo na nje solnce rudniške milosti. Prisedši Arhar v rudniški rajon je opazil uhljača in kar bi bil napravil vsakdo drugi, je napravil tudi on, priložil je puško in oglasil se je »bum«. Posledica strela je bila, da je zajec napravil še nekaj »kozolcev«, na obležal. Sv. Hubertus je

puje vse: ponošene obleke deklško krepost, stare dežnike, čast, kite, utrinke, mislecev, zajčje mehove — Aron kupi cel svet. Čemu naj bi potem ne kupoval značajev? Značaji so danes redki. Ljudi brez načaja je povsod dosti.

Alfred je strahoma zrl v pripovedovalca.

Skozi okno so se pravkar izlivali zadnji prameni zahajajočega solnca, spreminjajoči žida v pošast. Možnjo v njegovi roki je pekoče žarela, skuštrani lasje in brada so se mu spremenili v zlate niti, in gub njegovega kaftana in nepravilnih potez v obrazu je bleščalo zlato, njegove velike oči so žarele kovinast sijaj kakor cekina. Zdelo se mu je, kakor da gleda pred seboj zlatega demona z upognjenim tilnikom, s pohlepno skrivljenimi prsti, ki se hoče vreči ne upehano žrtev, da izsesa iz nje živo kri in uduši v njej poslednjo božansko iskro...

Zastrl je obraz z obema rokama. Ko se je zopet ozrl, je videl žida v prvotni podobi, brez strahotnega sijaja — solnce je že zato- nilo.

»No, ali mi gospodek proda značaj? Aron dobro plača. Povpraševanje za njem je veliko; kajti volitve so pred durmi... No, ali prodaste, gospod? Aron plača silno svoto.«

(Dalje.)

dobil zadoščenje. Psa ni bilo treba, da bi aportiral ustreljenega zajca, g. Arhar ga je pobral sam, ki mu je kcrakaje nazaj veselo bingljaj ob strani. Nesreča je hotela, da Arhar ni zapazil, da ga je opazovalo dvcje bistrh oči, ki sta bili vrhutega še oboroženi s ščipalnikom. Oborožene oči so bile last obratnega vodje Piča iz Pralnice. In da bodo naši čitatelji lovsko, latinico, ki je potem sledila, popolnoma razumeli, bodi povedano še sledeče: g. Arhar je zajca skrtil v neko šupo z namenom, da ga zvečer po delu odda najemniku lova, kar dokazuje, da je bil še vedno mnenja, da ga je ustrelil tam, kjer je sicer v to upravičen. Toda presencenje g. Arharja je bilo velikansko, zakaj ustreljeni zajec je izginil iz shrambe, ali je morda mrcina vnovič oživila in je stekla nazaj v svobodo, ali kaj se je zgodilo z njim? Zajec sicer ni vnovič oživel, pač pa ga je obratni vodja na Pralnici, gospod Pič, neopaženo dirigiral v ravnateljstvo pisarno, kjer ga prezentiral g. ravnatelju seveda s »pripombo«, da ga je v rudniškem lovskem rajonu počil g. Arhar. Gospod ravnatelj sam strasten lovec, je bil nemalo presenečen zaradi predrznosti neopravičenega lovca, posebno ker le radi tega, da bi se divjačina zaredila brzda sam svojo lovsko strast. Kdo je zajca pojedel in na kak način kuharske umetnosti je bil narejen, ne vemo, pač pa vemo, da je prišel g. Arhar pred rudniški tribunal, ki mu je na neslovesen način naznanil, da je za pokoro iz službe odpuščen. Le vsled dolgih prošenj in s pomočjo nekega zdravniškega izpričevala »pristnega kova« se je g. Arharju posrečilo ostati na svojem dose-danjem mestu. Kako urejujejo gospodje svoje love med seboj, nas bogve kaj ne zanima, mi-slimo pa, da je g. Arhar napravil malo napako, ki pa je seveda odpustljiva v slučaju, če ne pozna razmer na Pralnici; zajca naj bi bil enostavno podaril g. Piču in izognil bi se bil vsem sitnostim. Zakaj g. Pič, ki je navajen jemati od delavcev plečeta, vino, sadje, fižol, klobase itd. vendar ne bo gledal, da se bo kdo drugi mastil z zajcem, a njemu naj bi se sline cedile.

Trbovlje. Kakor povsod drugod, je tudi pri nas zadnje dni napadel sneg, ki je napravil posebno šolarjem veliko veselje. Kdor izmed njih je imel morda v podstrešju shranjene kake sanke, jih je privlekel na dan in hajdi z njimi na griček, od koder je na njih veselo drčal davzdol. Kdor izmed revnejših fantov sank ni imel, jih je pa skušal iz desak sam zbiti. Tudi sinček obratnega vodje g. Tiča je bil med tistimi, ki sank še niso imeli, zato pa je bil vseeno srečnejši nego drugi, kajti njegov papa zapoveduje na Pralnici poleg drugim delavcem in delavkam tudi celi vrsti rokodelcev, med katerimi je tudi nekaj mizarjev. Zakaj torej veliko preglašuje radi sank? Gospod Pič je celo stvar rešil na prav enostaven način. Dne 16. t. m. je naročil nekemu mizarju, da napravi sanke; dela se je moral lotiti takoj, ker je gosp. Pič stal poleg in sam osebno nadzoroval delo pri mizarju toliko časa, dokler niso bile sanke dogotovljene, kar je trajalo do malega pol dneva. Res je sicer, da se je ravno med časom tudi pripetila pri nekem stroju napaka, ki je ovirala domalega vse delo Pralnice, toda v tem času se g. Pič ni imel časa brigati za druge stvari, saj so bile sanke vendar važnejše od vsega drugega. G. Pič si je pač mislil, dokler ne bodo sanke gotove, toliko časa se od mizarja ne ganem, ker za napravo sank je na vsak način potrebno inženirsko nadzorstvo, drugo makari naj ta čas vzame vse skupaj vrag, saj ne bom trpel jaz škode, trpela jo bo Trboveljska premogokopna družba. Potrebni les in železo za sanke seveda tudi ni kupil drugod. Čemu neki? Saj ima Trboveljska premogokopna družba dovolj stvari, zato bi bilo po nazoru g. Piča nespametno nekaj kupovati. Mož je v tem oziru praktičen človek, vzame tam, kjer je in dene tam, kjer ni. Končno ima taka praksa še neko drugo lastnost, je namreč jako poceni, zakaj ne stane prav nič. No, kolikor je nam znano, imajo mizarji precej pogostoma »privatnega dela« za gospoda Piča. Mi sicer, v kolikor smo poučeni, vemo, da nima g. Pič pravico jemati les, ki ni njegov, zase, ravno tako nima pravice naročati delavcem, da bi izvrševali zanj razna dela, vendar mu podobne gratifikacije »pod roko« ne zavidamo, to je končno stvar ravnateljstva in Trboveljske premogokopne družbe, ako trpi tako »gospodarstvo«, staviti pa gremo sto na eno, da g. Pič ni aportiral tistih sank gospodu ravnatelju tako kakor je bil aportiral tistega zajca, ki ga je ustrelil g. Arhar.

Trbovlje. Na zapadnem okrožju tukajšnjega rudnika že dlje časa uganja svoje neslanosti neki nadpaznik (Hutman), ki sliši na ime Babič. Nihče sicer ne ve od kod se je priklatil ta vaser-polak, pač pa vsakdo pravi, da hoče s svojo posurovelo naravo vse strahovati kakor krotilec divjih zverin v kakih menažeriji. Ta človek išče sicer pri delavcih spoštovanja pa kakor je vobče slišati, ga ni vreden, ker njegovo obnašanje v službi in izven službe ni tako, da bi mogel delavcem in sploh tudi drugim ljudem imponirati. Posebno delavci, ki imajo z Babičem

opraviti se vsi brez izjeme pritožujejo nad njegovim surovim obnašanjem. Pravijo, da v pijanosti, ki je njegova specialna lastnost, divja kakor da bi ga bili izpustili iz kake norišnice. Če bi Babič vsaj nekaj razumel poslu, ki ga ima izvrševati, tedaj bi se navsezadnje tista pretirana ošabnost razumela, ampak še to, kar zna, se je šele tukaj naučil. In ker je njegovo znanje precej omejeno, zato ima posebno piko na profesionalne, katere ob vsaki priliki po nepotrebnem in tudi po neumnem šikanira do krvi. Ali je potem čudno, če se zna nemara še večkrat pripetiti tak slučaj kakor je bil oni meseca avgusta v neki gostilni pri kolodvoru, ki ga je komaj potlačil, da ni bil ob službo? Mi za enkrat tega velikega — in visokega — gospoda opozarjamo, naj opusti oslarije, ki jih uganja, da ne bomo prisiljeni izpregovoriti na pristojnem mestu nekaj besed, ki bi mu gotovo ne bi bile po godu. Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce. Capito?!

Leše. Dne 9. februarja 1913 se bo vršil ob 2. popoldne v gostilni gospe Ane Meisterle celoletni občni zbor tukajšnje podružnice Unije rudarjev, na kar rudarje že sedaj opozarjamo. Treba je namreč, da bo obisk tega zborovanja od strani rudarjev prav velik, da bo mogoče sporazumno z vsemi sodrugi urediti vse potrebno in bo podružnica tudi v tem letu procvitala ter kos svojim nalogam. Na dnevnem redu občnega zbora bo: 1. Poročilo funkcionarjev, 2. Volitev novega odbora in revizorjev računov, 3. Poročilo o bratovski skladnici, 4. Predavanje sodruga Tokana. Sodrug! Naša strokovna organizacija ima pred seboj velike naloge, zato je treba, da je vsak izmed nas na svojem mestu ter da skušamo ukreniti, kar je v našem interesu in v blagor naših družin. Torej na svidenje na občnem zboru.

Razne vesti.

Malenkost! Samo 800 milijonov kron nas je stala povsem nepotrebna mobilizacija. Te stroške sedaj zahteva vojni minister, in naravno je, da jih bo ljudstvo moralo plačati. Saj denarja je dovolj, kajpak, ljudstvo živi v izobilju in si take špase lahko privoščiti! Pa gospod vojni minister bi še rad več, veliko več. Spoznal je, da je naša armada že zopet potrebna »reorganizacije« in zato hoče tudi še v to svrhu par sto milijonov kron. In poglavar slovenskih klerikalcev dr. Šušteršič bo zopet dejal: »Vse to, ljuba vlada, ti dam z odprtimi rokami in še več, če hočeš.« Slovensko ljudstvo pa strada in trpi.

Našim podružnicam in zaupnikom, ki še niso naročili »Družinskega koledarja« s slikami za l. 1913, prav toplo priporočamo, da ga naroče po več izvodov v svrhu kolportaze med člani in drugimi sodrugi. Priporočamo ga že zategadelj, ker je res lep, tako po zunanji opremitvi, kakor po vsebini, in pa, ker je čisti dohodek koledarja namenjen »Zarji«. Uprava nas obvešča, da je pripravljena dati koledar po naslednjih izrednih cenah: 1 izvod 1.20 K; 5 izvodov po 1.15 K; 10 izvodov po 1.10 K; 15 izvodov po 1.05 K; 20 izvodov po 1 K; 30 in več izvodov po 95 vin. Dopolnje se poštnine prosto. Želimo, da bi ga naročile vse organizacije po več izvodov. Naroča se pri: Zveza »Vzajemnost« v Ljubljani. V Trbovljah se dobi tudi pri upravi »Rudarja«.

Podraženje premoga. V Ljubljani izhajajoči uradni list je v svoji številki z dne 8. januarja 1913 objavil oklic trgovcev s premogom v Ljubljani, v katerem naznanja, da bodo premog podražili, in sicer za 6 vin, pri 50 kilogramih. Dosedaj je 50 kilogramov veljalo v Ljubljani 1 K 68 vin. Vbodoče bo torej veljalo 1 K 74 vin. Kakor kaže, bodo ljubljanci kmalu plačevali 50 kilogramov premoga po 2 kroni. Kot vzrok podražjenja navajajo trgovci, češ, da je »Trboveljska premogovna družba podražila premog pri vagonu za 10 kron. Kakor videti, bo izkoriščevalna Trboveljska družba napravila s to podražitvijo precej lepe dobičke. Rudarji seveda ne dobe ničesar, in ne dvomimo, da ako bi zahtevali nekoliko poboljška svojih slabih plač, da bi se trudila družba dokazovati, da dela prav za prav z izgubo. Umazanost je bila od nekdanj najodličnejša čednost Trboveljske premogokopne družbe.

Posebni dogodki v letu 1912. V letu 1912 se je nadaljevala turško-italijanska vojska, ki je končala dne 15. oktobra z mirovno konferenco v Ouchy tako, da je Turčija odstopila Italiji Tripolitanijo.

Dne 9. januarja je bil v New-Yorku velik požar, ki je upepelil veliko trgovinsko hišo »Equitable« popolnoma.

Dne 12. januarja so bile v Nemčiji volitve v državni zbor, ki so končale ugodno za socialiste in za centrum.

Dne 5. februarja se je ustanovila kineška republika.

Dne 15. aprila se je ponesrečil parnik »Titanic«, s katerim se je potopilo 1619 ljudi.

Dne 14. maja je zadela danskega kralja Friderika VIII. kap na cesti.

Dne 7. junija se je vnelo vojaško skladišče za smodnik v Wöllersdorfu pri Dunaju, kjer je bilo ubitih 11 oseb, ranjenih pa 100.

Dne 22. junija je bil v Costaricci velik potres.

Dne 29. julija je umrl japonski cesar Mutsuhito.

Dne 10. septembra se je v Koreji utrgalo več oblakov in je vsled tega izgubilo življenje nad 40.000 oseb.

Dne 23. septembra in naslednje dni se je v Bazlu v Švici vršil izredni mednarodni socialistični kongres, ki je protestiral proti vojni.

Dne 30. septembra je začela Bolgarija, Srbija, Črnogora in Grška proti Turčiji mobilizirati.

Dne 10. oktobra so začeli Črnogorci pri Podgorici vojsko s Turčijo.

Dne 17. oktobra sta začeli tudi Bolgarija in Srbija vojsko.

Dne 23. oktobra so Bolgari pri Lozengradu (Kirkkilise) popolnoma premagali Turke.

Od takrat so Bolgari do začetka meseca novembra zmagoslavno prodirali proti Carigradu. Zmagali so zlasti pri Lüle Burgasu in Corlu.

Dne 5. novembra je bil v Združenih ameriških državah izvoljen za predsednika demokratiški kandidat Wilson.

Dne 9. novembra je balkanska vojska zavzela Solun.

Dne 12. novembra je bil na cesti umorjen španski ministrski predsednik Canalejas.

Sredi novembra so se začeli boji pri Čataldži pred Carigradom.

Dne 19. novembra so Srbi zavzeli Bitolj.

Dne 4. decembra so balkanske države sklenile s Turčijo premirje.

Dne 12. decembra je umrl v Monakovem princ-regent Luitpold.

Dne 16. decembra so začela med Turčijo in balkanskimi državami mirovna pogajanja v Londonu.

Dne 28. decembra je dal cesar predsankcijo ogrski volilni reformi.

Dne 30. decembra je umrl državni tajnik nemškega zunanjega ministrstva, Kinderlen-Wächter.

Eksplodija na vojni ladji »Massena«. Na vojni ladji »Massena« se je dogodila v glavnem strojnem oddelku eksplozija v trenutku, ko je ladja odplula iz пристanišča v Toulon. Dozdaj so dognali, da je osem pomorščakov mrtvih in med temi trije inženirji in pa štirje kurjači.

Rudarski štrajk v Canadi. Rudarji Porcupine, Ontario, distrikta so že več tednov na stavki, ker so jim podjetniki znižali plače. Štrajk se je zelo poostiril, ker nobena stranka noče popustiti. Rudarji so deloma organizirani in spadajo k Western Federation of Miners. Da bi skazili stavko, se podjetniki trudijo na vse načine, da importirajo kar največ stavkokazov. Ker jih drugače ne morejo dobiti dovolj, se poslužujejo vsakovrstnih zvijač, da vjamejo žrtve v svoje mreže. Zato svarimo slovenske delavce, da se ne bodo premetili nobeni, še tako sladki obljudi!

Koliko plače za minuto dela imajo razni evropski vladarji. Med statistikami o delavskih plačah je zračunjeno tudi koliko zaslužijo vladarji za vsako minuto dela. Statistiki je zračunali, da vladarji delajo šest ur na dan, a zaslužijo: Ruski car 405 K na minuto, avstrijski cesar 175 K, nemški cesar 108 K, italijanski kralj 88 K, angleški kralj 75 K, španski kralj 72 K, švedski kralj 48 K, bavarski kralj 46 K, saksonski kralj 24, norveški kralj 46 K, belgijski kralj 24 K, danski kralj 18 K na minuto. Po isti statistiki so obenem razvidi, da dobi predsednik francoske republike za vsako minuto dela 9 K. Predsednik Združenih držav 2 K. Predsednik Švicarske po 12 vin, na minuto. Kdo ve, ako tudi oni protestirajo protj draginji kakor mi delavci?

Druga delitev Poljske. Dan 4. januarja je zgodovinsko znamenit za poljski narod. Žalostna obletnica je to poljskega naroda. Na ta dan pade druga delitev Poljske. Prvo delitev so izvedle na podlagi skupnega dogovora Rusije, Avstrije in Prusije dne 5. avgusta 1772. Po tem dogovoru je izgubila Poljska iztočno Galicijo in

Vladimirijo, ki je pripadla Avstriji. Rusija je dobila litavsko področje, a Prusija zapadno Prusijo brez Gdanskega in Torunja. S tem je bila Poljska zmanjšana za 5.000.000 prebivalcev. Druga delitev Poljske je bila izvedena dne 4. januarja 1793. Pruske čete so zasedle Poljsko in pripojile Gdansko in Torunj k iztočni Pruski in tako ustvarile sedanjo provincijo Poznanjsko. Ruske čete so zavzele iztočne provincije Poljske (250.000 kvadratnih kilometrov). Sedaj je počila vstaja za osvobodjenje pod Kosciuszkim, ki je prevzel vlado Poljske kakor diktator. Vkljub obupni in junaški borbi Poljakov so Avstrija, Rusija in Prusija zlomile moč poljske vojske, da je dne 10. novembra 1794 položila orožje pri Radozyci. Nato so zvezne države dne 24. oktobra leta 1795 sklenile tretjo delitev Poljske. S tem je nehala obstajati neodvisna Poljska. Ubili so jo poljski plemenitaši.

Dohodniške razmere v Avstriji. Finančno ministrstvo je objavilo podatke, ki služijo za odmero osebne dohodnine za leto 1910. Od 28.331.088 prebivalcev v Avstriji (izvzemši ogrske dežele) jih je 1.304.755, to je 4:62 odstotkov takih, ki prejema več nego 1200 K dohodkov. Od teh davkoplačevalcev jih je prejemale:

od kron	1.200 do kron	2.000	725.541
"	2.000	4.000	376.546
"	4.000	6.000	100.831
"	6.000	10.000	59.028
"	10.000	15.000	20.199
"	15.000	20.000	8.288
"	20.000	40.000	9.604
"	40.000	60.000	2.539
"	60.000	80.000	1.099
"	80.000	100.000	591
"	100.000	200.000	985
"	200.000	300.000	226
"	300.000	400.000	98
"	400.000	500.000	57
"	500.000	600.000	24
"	600.000	700.000	19
"	700.000	800.000	13
"	800.000	900.000	12
"	900.000	1.000.000	12
"	1.000.000	1.500.000	18
"	1.500.000	2.000.000	9
"	2.000.000	3.000.000	3
"	3.000.000	4.000.000	3
"	4.000.000	5.000.000	3
"	25.680.000		1

To so prav zanimive številke, ki nam dokazujejo, da je v vsej Avstriji le okroglo 1.100.000 oseb, ki imajo 1200 do 4000 K prejemkov; okolo 100.000 oseb je imelo prejemkov 4000 do 6000 K, daljnih stotisoč pa 6000 K in več. Okolo 1500 oseb je imelo več nego 100.000 K prejemkov, nasprotno pa okolo 13.000.000 (če računamo 50 odstotkov otrok, ki nimajo prejemkov) niti ne 1200 K na leto.

Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

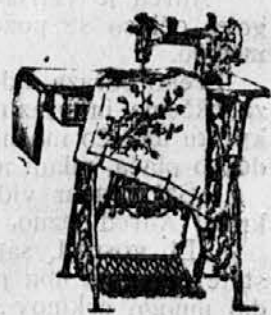
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Priporočamo našim gospodinjam

— iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani —

KOLINSKO CIKORIJO!